

УДК 657: 351.863

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/157-20>**Широкопояс О. Ю.**здобувач кафедри обліку і аудиту,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4850-5887>**Shyrokopoyas Oleksandr**
Zhytomyr Polytechnic State University

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОСЛУГИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

Організація бухгалтерського обліку є особливою складовою частиною формування інформаційного простору управління господарською діяльністю компанії у сфері безпеки бізнесу. Це зумовлено, тим, що саме на етапі організації бухгалтерського обліку формуються основоположені питання ведення бухгалтерського обліку та порядку налагодження інформаційно-комунікаційних зв'язків у системі управління послугою у сфері безпеки бізнесу і в контексті взаємодії із замовником такого роду послуги. Мета цього дослідження полягає в організації ведення бухгалтерського обліку послуги в сфері безпеки бізнесу. У процесі дослідження було встановлено, що питання організації ведення бухгалтерського обліку консалтингової послуги у сфері безпеки варто розглядати в такій послідовності: завдання бухгалтерського обліку; принципи бухгалтерського обліку; елементи методу бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку є тим елементом, що на етапі формування інформаційної системи управління господарської діяльності дає змогу визначити механізм виконання усіх поставлених завдань. Встановлено, що завданням бухгалтерського обліку послуг у сфері безпеки бізнесу є формування інформації про процеси надання та реалізації послуг в сфері безпеки бізнесу та їх вплив на результати господарської діяльності підприємства-виконавця. У свою чергу завданням бухгалтерської інформації спрямовані на задоволення певних інформаційних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів. Визначені завдання бухгалтерського обліку та бухгалтерської інформації спрямовані на управління та оцінку ефективності реалізації послуг у сфері безпеки бізнесу та враховують їхню специфіку і властивості. У статті було досліджено вітчизняний та зарубіжний досвід регулювання бухгалтерського обліку загального переліку принципів бухгалтерського обліку. Розвиваючи систему принципів бухгалтерського обліку в Україні, зауважимо, що вітчизняне бухгалтерське законодавство щодо складу принципів не має єдиного підходу, вважасмо за необхідне під час організації бухгалтерського обліку консалтингової послуги у сфері безпеки застосовувати принципи, передбачені Національним положення (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Ключові слова: бухгалтерський облік, консалтингова компанія, безпека бізнесу, фінансово-економічна безпека.

ACCOUNTING IN THE FIELD OF BUSINESS SECURITY

The organization of accounting is a special component of the formation of information space management of business activities of the company in the field of business security. This is due to the fact that it is at the stage of accounting organization that the basic issues of accounting and the order of establishing information and communication relations in the service management system in the field of business security and in the context of interaction with the customer of this kind of service. The purpose of this study is to provide accounting services in the field of business security. In the course of the research it was found that the issues of organization of accounting consulting services in the field of security should be considered in the following sequence, namely: the task of accounting; principles of accounting; elements of accounting method. The organization of accounting is the element that at the stage of formation of information management system of economic activity, allows to determine the mechanism of execution of all tasks. It is established that the task of accounting for services in the field of business security is the formation of information about the processes of provision and implementation of services in the field of business security and their impact on the results of business activities of the implementing company. In turn, the task of accounting information is to meet the specific information needs of internal and external users. Determining the tasks of accounting and accounting information are directed to the management and evaluation of the effectiveness of the implementation of services in the field of business security and take into account their specificity and properties. The article explores the domestic and foreign experience of accounting regulation of the general list of accounting principles. Developing a system of accounting principles in Ukraine, we note that the domestic accounting legislation on the composition of the principles does not have a single approach, we consider it necessary to apply the principles foreseen by the National Accounting Regulation (Standard) 1 in the organization of accounting consulting services in the field of security reporting. "

Keywords: accounting, consulting company, business security, financial and economic security.

JEL classification: M41, M20.

Постановка проблеми. «Управління діяльністю підприємства у сучасних економічних умовах супроводжується зростаючими темпами виробництва і використання інформації. Зростання попиту на інформацію, виникнення і функціонування нових форм віртуального підприємництва і бізнес-процесів з інформаційним підґрунтям зрівнює можливості підприємств у

конкурентній боротьбі. Недостатність чи відсутність достовірної інформації призводить до необґрунтованості управлінських рішень, а несвоєчасне використання інформації значно впливає як на якість окремої господарської операції, так і на ефективність функціонування економічного суб'єкта загалом. Поширеність використання інформації потребує чіткого визначення

характерних рис та особливостей групування інформаційних потоків за класифікаційними ознаками для розуміння механізму управління ними на підприємствах» [6, с. 18–19].

Вітчизняна дослідниця Н. Букало доводить, що «ефективність ведення обліку на вітчизняних підприємствах залежить від рівня його організації. Розвиток ринкових відносин в Україні, специфіка різних форм власності та розширення економічних зв'язків вітчизняних підприємств з іноземними партнерами вимагають розроблення облікової політики, яку підприємство визначає самостійно з урахуванням положень чинного законодавства й стандартів обліку» [3, с. 72]. Погоджуємося із цією тезою та зазначимо, що особливо гостро це питання стоїть у контексті організації процесу ведення бухгалтерського обліку, тобто є потреба в науковому обґрунтуванні організації кожного елементу методу бухгалтерського обліку. Адже, розглядаючи систему бухгалтерського обліку як інструменту пізнання економічної дійсності, є потреба в організації елементів його методу для врахування усіх властивостей об'єкта облікового відображення та визначення усіх рис господарської діяльності для формування інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень усіма зацікавленими користувачам. Це актуалізує питання дослідження організації бухгалтерського обліку послуг у сфері безпеки бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання організації бухгалтерського обліку розглядалися у працях: вітчизняних учених, таких як Д.О. Грицишен, В.В. Євдокимова, С.Ф. Легенчука, М.М. Шигун, Л.В. Чижевська, А.П. Дикий, Т.В. Барановська, В.А. Шпак, С.В. Івахненко, Г.Г. Кірейцев, В.О. Шевчук, Б.І. Валуєв, Л.Г. Ловінська, Н.М. Малюга, С.О. Левицька, С.В. Свірко, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, С.Ф. Голов, Ю.А. Кузміньський, Т.О. Тарасова; зарубіжних учених, таких як Х. Андерсон, А. Апчерч, Е. Дж. Блек, Х. Гернон, Д. Кованічова, С. Дж. Грей, Л. Х. Радебог, Д. Кондуелл, М. Я. Метьюс, Г. Міік, Г. Мюллер, Б. Е. Нідлз, М. Х. Б. Перера та інші.

Мета статті полягає в дослідженні організації ведення бухгалтерського обліку послуги у сфері безпеки бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняний вчений Д.О. Грицишен, вивчаючи напрями трансформації системи бухгалтерського обліку, вказує, що «Система бухгалтерського обліку не стоїть на місці, вона є динамічною, а тому розвивається, ускладнюються її методи, трансформуються принципи. Під впливом запитів користувачів модифікуються її завдання, що унеможливає зведення бухгалтерського обліку до сукупності певної кількості завдань» [5, с. 184]. Таким чином, питання організації ведення бухгалтерського обліку консалтингової послуги у сфері безпеки (за видами: фінансово-економічна, кібербезпека (інформаційна) та фізична безпека й охорона правопорядку) варто розглядати в такій послідовності:

– завдання бухгалтерського обліку. Так, бухгалтерський облік, будучи основним генератором інформації про господарську діяльність, виконує низку завдань, які перед ним ставить суспільство, через зацікавлених внутрішніх та зовнішніх користувачів;

– принципи бухгалтерського обліку є струнним елементом методології бухгалтерського обліку, який дає

зможу впорядкувати систему бухгалтерського обліку як на рівні його організації, так і на рівні застосування елементів методу бухгалтерського обліку;

– елементи методу бухгалтерського обліку. Кожен елемент методу бухгалтерського обліку є структурним елементом цілісної моделі спостереження за господарською діяльністю підприємства. Організація бухгалтерського обліку має бути націлена на прядок застосування та взаємодії елементів методу бухгалтерського обліку.

Розглянемо детальніше кожен із зазначених складових частин.

Завдання бухгалтерського обліку. Ідентифікація завдань бухгалтерського обліку для цілей теорії і практики є досить важливим етапом дослідження. Це зумовлено тим, що із трансформацією внутрішнього і зовнішнього середовища змінюються пріоритети внутрішніх та зовнішніх користувачів, а отже, сформується їх інформаційний запит. «Бухгалтерський облік – це складний механізм, призначення якого – надавати та забезпечувати інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів з метою здійснення ефективного й оперативного управління суб'єктом господарювання в сучасних умовах. Саме для цього бухгалтерський облік повинен вирішувати поставлені завдання і, відповідно, бути організованим згідно з вимогами чинного законодавства та умовами конкретної господарюючої одиниці. Без належної організації бухгалтерського обліку неможливо досягнути позитивних результатів діяльності, оскільки вона є одним із найвідповідальніших етапів створення підприємства, а також запорукою рентабельності в майбутньому» [2, с. 10].

«Завдання бухгалтерського обліку зумовлені господарською практикою, але визначаються наукою. Вагоме значення в розробленні завдань бухгалтерського обліку має розвиток науки через систему наукових досліджень. Так, будь-які наукові дослідження розкривають нові підходи до бухгалтерського обліку та виокремлюють його завдання. Завдання бухгалтерського обліку в системі наукових досліджень можуть розкриватися у таких напрямках, як: 1) модифікація завдань бухгалтерського обліку в контексті розвитку його методології за окремими об'єктами бухгалтерського обліку; 2) вплив завдань бухгалтерського обліку та трансформація елементів його методу; 3) ідентифікація завдань бухгалтерського обліку з метою визначення його місця в інших інформаційних підсистемах управління підприємством (наприклад, економічного аналізу, контролю, планування, аудиту); 4) трансформація завдань бухгалтерського обліку в контексті зміни економічних концепцій; 5) трансформація завдань бухгалтерського обліку в умовах переорієнтації системи управління; 6) галузева орієнтація завдань бухгалтерського обліку; 7) модифікація завдань бухгалтерського обліку в контексті розвитку системи його регулювання; 8) трансформація завдань зумовлена впровадженням нових інформаційно-комп'ютерних технологій; 9) види обліку» [5, с. 182].

Основним завданням бухгалтерського обліку є генерування інформації про господарську діяльність підприємства. Відповідно бухгалтерська інформація виконує сукупність завдань щодо розвитку підприємства та його впливу на суспільство. Серед вітчизняних учених Д.О. Грицишен вперше виокремив завдання бухгалтерського обліку та завдання бухгалтерської інформації та

показав їхню значущість для суспільства, економіки та окремого суб'єкта господарювання. Так, у своїй монографії автор вказує таке: «сьогодні варто говорити про завдання системи бухгалтерського обліку – інформаційне забезпечення зацікавлених користувачів, так і його похідних, а саме: завдань облікової інформації. Завдання облікової інформації є складним теоретико-методологічним питанням, адже її використовують не лише на рівні окремого підприємства, але й на державному та глобальному рівнях, а також сфери її застосування не обмежуються економічними системами, а є основою забезпечення гармонізації економічних, соціальних та екологічних систем. Адже прийняття будь-якого рішення щодо господарської діяльності будь-яким учасником господарських відносин має відповідні наслідки, які можуть стосуватися як економічної діяльності підприємства, так і її впливу на навколишнє середовище та соціальну сферу діяльності підприємства. У свою чергу основою прийняття управлінського рішення була, є і буде інформація, яка формується в системі бухгалтерського обліку. Бухгалтерська інформація сьогодні стає не лише економічно значущою, але й екологічно та соціально значущою» [5]. Саме тому, зважаючи на об'єкт дослідження (послуги в сфері безпеки бізнесу), є необхідність у визначенні завдань бухгалтерської інформації, які б впливали із запитів внутрішніх та зовнішніх користувачів та враховували специфіку діяльності підприємств, що реалізують послуги у сфері безпеки бізнесу.

Вважаємо, що завданням бухгалтерського обліку послуг у сфері безпеки бізнесу є формування інформації про процеси надання та реалізації послуг у сфері безпеки бізнесу та їхній вплив на результати господарської діяльності підприємства-виконавця. Відповідно, завдання бухгалтерської інформації спрямовані на задоволення певних інформаційних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів для: управління бізнес-процесами реалізації послуги у сфері безпеки бізнесу, загалом та кожним окремим процесом зокрема; управління собівартістю послуги в сфері безпеки бізнесу (консалтингова послуга, робота, товари) управління ресурсами, задіяними в реалізації послуги у сфері безпеки (трудові, матеріальні, нематеріальні); оцінка результативності, реалізованих послуг у сфері безпеки бізнесу; визначення фінансових результатів від реалізації послуг у сфері безпеки бізнесу; оцінка ефективності використання економічного потенціалу підприємства для реалізації послуг у сфері безпеки бізнесу; оцінка конкурентоспроможності підприємства на ринку послуг у сфері безпеки; оцінка інвестиційної привабливості підприємства на ринках капіталу (цінних паперів); оцінка вартості бізнесу.

Організація бухгалтерського обліку повинна бути спрямована на визначення механізму їх досягнення через формування сукупності інструментів використання елементів методу бухгалтерського обліку в єдиній інформаційній моделі бухгалтерського обліку господарської діяльності.

Основними завданням організації ведення бухгалтерського обліку має стати вибір варіантів застосування елементів методу бухгалтерського обліку для досягнення визначених завдань облікової інформації. Адже від вибраного варіанту використання елементу методу, що міститься в бухгалтерському законодавстві,

та механізму його застосування на підприємстві залежатиме якість сформованої бухгалтерської інформації, а від організації функціонування суб'єкта бухгалтерського обліку – їх застосування та інформаційно-комунікаційних зв'язків – її використання зацікавленими користувачами.

Принципи бухгалтерського обліку. Принципи бухгалтерського обліку є основоположною теоретико-методологічною категорією. Це пов'язано із тим, що, на відміну від інших економічних наук, принципи в бухгалтерському обліку проявляються як на рівні теорії – основоположні вимоги до бухгалтерського обліку в частині методології, так і практики, зокрема в частині регулювання бухгалтерського обліку. Вітчизняний учений О.М. Петрук з цього приводу зазначає, що «принципи – це фактично нормативне закріплення елементів методу бухгалтерського обліку, а правила – їх конкретизація в нормативних актах нижчих рівнів у вигляді конкретних прийомів, способів, алгоритмів тощо» [11, с. 212–217]. Тобто фактично в цьому контексті можна погодитися з ученою Т.О. Терентьевою щодо того, що «бухгалтери повинні були спиратися на якісь вихідні положення, базові конструкції, без яких було б неможливо побудувати таку завершену систему бухгалтерського обліку, як подвійна бухгалтерія. Ці положення з часом трансформувалися в принципи, які не лише стали основою нашого обліку, але й увібрали в себе традиції, досвід та досягнення минулих поколінь практичних та наукових працівників» [13, с. 4–5].

Вважаємо, що основною метою використання принципів є врегулювання варіативності бухгалтерського обліку. У контексті нашого дослідження є потреба у визначенні механізму впливу принципів на ведення бухгалтерського обліку послуг у сфері безпеки бізнесу. Для цього розглянемо сучасну практику їх застосування та теоретичне підґрунтя формування.

У наукових працях питання принципів бухгалтерського обліку розглядаються в різних варіаціях їх сукупності та групування. Аналізуючи праці вітчизняних та зарубіжних учених, можна визначити такий перелік принципів бухгалтерського обліку: обачності; автономності; безперервності; часової визначеності; послідовності; своєчасності; непротиворіччя; раціональності; превалювання сутності над формою; цілісності; реєстрації; раціональності; подвійності; реалізації; історичної (фактичної) собівартості; єдиного грошового вимірника; кваліфікації; періодичності; повного висвітлення; повноти; достовірності; зіставності; доречності; точності; зрозумілості; інтерпретації; комунікації; погодженості; документування; інвентаризації; оцінювання; нарахування; об'єктивності; здійсненості; суттєвості; конфіденційності; балансове узагальнення.

Визначений вченими перелік принципів бухгалтерського обліку більшою мірою має специфічний характер, що зумовлено об'єктно-предметним полем дослідження. Для науки є важливим не стільки власне перелік принципів бухгалтерського обліку, скільки їх групування та змістовне наповнення з позицій впливу на функціонування системи генерування інформації про господарську діяльність підприємства. Тому зупинимось на підходах учених до групування принципів бухгалтерського обліку.

Аналізуючи наукові праці, можна визначити такі підходи до групування принципів бухгалтерського обліку:

– Т.О. Терентьева [13, с. 105]: принципи структури бухгалтерського обліку (майнової відокремленості підприємства; часової визначеності фактів господарського життя); принципи оцінки в бухгалтерському обліку (безперервності діяльності підприємства; обачності); принципи звітності бухгалтерського обліку (послідовності застосування облікової політики; повноти; своєчасності; превалювання сутності над формою; непроতিরччя; раціональності);

– А.В. Рабошук [12]: принципи організації (автономності; послідовності); принципи ведення (документування; інвентаризації; оцінювання; подвійного запису); принципи складання і подання фінансової звітності (відповідності доходів та витрат; нарахування; періодичності);

– М.І. Кутера [8, с. 77]: орієнтовані на вхід інформації до системи бухгалтерського обліку (документування та реєстрації, повноти, своєчасності); орієнтовані на процедури обробки даних в системі бухгалтерського обліку (пріоритету змісту над формою, часової визначеності ФГЖ, відповідності доходів і витрат, консерватизму, послідовності використання облікової політики); орієнтовані на вихід із системи бухгалтерського обліку (об'єктивності, розкриття, істотності, уніфікованості);

– В.В. Ковальова [7, с. 173]: визначають, яка інформація підлягає бухгалтерському обліку (грошового вимірника, суттєвості, якісні характеристики інформації); формують процедуру ведення бухгалтерського обліку (відокремленого підприємства, подвійності, безперервності, послідовності, облікового періоду); регламентують способи обліку в конкретних ситуаціях (безперервності діяльності, обліку за собівартістю, консерватизму, реалізації, ув'язки доходів і витрат);

– Ф. Вуда [4]: основні (вартості, грошового вираження, діючого підприємства, цілісності підприємства, реалізації, подвійності, накопичення); інші важливі (дійсності, обачливості, постійності, припущення стабільності валюти);

– А.В. Хмелевської [14, с. 27]: базові (безперервності, обачності, повного висвітлення, історичної (фактичної) собівартості, подвійного відображення, раціональності, конфіденційності); похідні (автономності, періодичності, послідовності, переваги сутності над формою, єдиного грошового вимірника);

– В.П. Астахова [1, с. 14]: фундаментальні (господарської одиниці (майнової відокремленості), грошового вимірювання); процедурні (безперервності, послідовності застосування обраних пріоритетів, тимчасової визначеності, обачності);

– Д.В. Луговського [10, с. 22]: правила (грошового вимірника, майнової відокремленості, повноти, подвійного запису, своєчасності, окремого обліку капітальних і поточних витрат); вимоги (майнової відокремленості, послідовності застосування облікової політики, часової відокремленості фактів господарської діяльності, повноти, своєчасності, обачності, пріоритету змісту над формою, раціональності); припущення (майнової відокремленості, безперервності діяльності); умови (суттєвості);

– С.Ф. Легенчук [9]: загальносистемні умови (принципи) ідентифікації і фіксації ФГЖ (періодичність, відокремленість, універсальний (грош.) вимірник); фундаментальні положення складання фінансової звітності (нарахування, відповідності доходів і витрат,

повного висвітлення), основоположні принципи оцінки (консерватизму (обачності), безперервності діяльності, історичної собівартості); принципи організації застосування елементів захисного поясу (послідовності, превалювання сутності над формою).

Вченими вказані різноманітні ознаки групування принципів бухгалтерського обліку, проте не завжди такий поділ несе користь для розвитку науки та практики бухгалтерського обліку. Вважаємо, що найбільш доцільно визначати поділ принципів в контексті їхнього впливу та регулювання елементів методу бухгалтерського обліку, на чому наголошують вітчизняні дослідники Д.О. Грицишен та С.Ф. Легенчук. Причому С.Ф. Легенчук обґрунтував їхній розвиток у контексті різних рівнів методології бухгалтерського обліку та формування його як соціального куматоїду. Розвиток принципів бухгалтерського обліку в контексті їхнього впливу на елементи методу бухгалтерського обліку в забезпеченні якості інформаційного ресурсу, що генерується системою бухгалтерського обліку, міститься в працях А.Ю. Щирської [15]. Зокрема, вчена запропонувала власні підходи щодо змістовного розширення сутності принципів та їх застосування.

Варто зауважити, що у вітчизняному та зарубіжному досвіді регулювання бухгалтерського обліку надається лише загальний перелік принципів бухгалтерського обліку. Сукупність принципів бухгалтерського обліку, які визначені законодавством зарубіжних країн, наведено в таблиці 1.

Розвиваючи систему принципів бухгалтерського обліку в Україні, зауважимо, що вітчизняне бухгалтерське законодавство щодо складу принципів не має єдиного підходу, а за окремими принципами відрізняється навіть тлумачення. Так, склад та сутність принципів міститься в таких нормативно-правових актах, як: Закон України Про бухгалтерський облік в Україні та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Сутність та склад принципів, що містяться в зазначених документах, наведено в таблиці 2.

Вважаємо за необхідне під час організації бухгалтерського обліку консалтингової послуги у сфері безпеки застосовувати принципи, передбачені Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Розглянемо особливості застосування кожного із зазначених принципів в контексті послуг в сфері безпеки бізнесу:

– принцип повного висвітлення. Зазначений принцип вказує, що звітність підприємства, що реалізує такий вид послуг, має формувати свою звітність таким чином, щоб повною мірою відобразити результативність реалізації послуг у сфері безпеки залежно від їх видів (фінансово-економічна безпека, кібербезпека, фізична безпека та охорона правопорядку) [16]. Виходячи із фінансової звітності, користувачі мають повною мірою визначити наслідки прийняття того чи іншого рішення, особливо гостро це стосується клієнтів, адже послуги з безпеки є найбільш ризиковими для замовника;

– принципи автономності та безперервності. Зазначений принцип є загальноприйнятий для усієї системи бухгалтерського обліку. Причому їх варто також і використовувати власне для системи управління підприємством та під час укладання угод враховувати конфлікт інтересів усіх стейкхолдерів [17];

Таблиця 1

Склад принципів бухгалтерського обліку, визначений законодавством зарубіжних країн

Країна	Принципи
Бельгія	обачності, історичної собівартості, зіставності
Данія	обачності, безперервності, послідовності, превалювання сутності над формою, суттєвості
Німеччина	обачності, безперервності, нарахування, послідовності, зіставності, неприпустимості згортання статей активів і зобов'язань
Франція	обачності, безперервності, нарахування, історичної собівартості, послідовності, співставності, неприпустимості згортання статей активів і зобов'язань, незалежності фінансових років
Люксембург	обачності, безперервності, нарахування, послідовності, неприпустимості згортання статей активів і зобов'язань
Нідерланди	обачності, безперервності, нарахування, послідовності, превалювання сутності над формою, суттєвості
Португалія	обачності, безперервності, нарахування, послідовності, превалювання сутності над формою, суттєвості, історичної собівартості
Іспанія	обачності, безперервності, нарахування, послідовності, суттєвості, історичної собівартості, неприпустимості згортання статей активів і зобов'язань
Великобританія	обачності, безперервності, нарахування, послідовності, превалювання сутності над формою
Білорусь	безперервності діяльності, відособленості, нарахування, відповідності доходів і витрат, правдивості, переважання економічного змісту, обачності, нейтральності, повноти, зрозумілості, порівнянності, доречності
Казахстан	принципами ведення обліку та складання фінансової звітності є нарахування та безперервність; основними якісними характеристиками фінансової звітності є зрозумілість, доречність, надійна порівнянність
Молдова	бухгалтерський облік ведеться у відповідності з наступними основними принципами: безперервність діяльності; метод нарахування; сталість методів; поділ майна і зобов'язань; некомпенсаційність; послідовність подання; Інформація, що міститься у фінансових звітах, повинна відповідати таким якісним характеристикам: зрозумілість; релевантність; достовірність; порівнянність

Джерело: систематизовано на основі [5].

Таблиця 2

Склад та зміст принципів бухгалтерського обліку в законодавстві

Закон України	НП(С)БО
1	2
<i>повне висвітлення</i>	
фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі	фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі
<i>автономність</i>	
кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства	кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників; тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства
<i>послідовність</i>	
постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у державному секторі, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності	постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності
<i>безперервність</i>	
оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі	передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі
<i>нарахування</i>	
доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів	доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від часу надходження або сплати грошових коштів (грошей)
<i>превалювання сутності над формою</i>	
операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми	операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми
<i>єдиний грошовий вимірник</i>	
вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці	вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці

Продовження табл. 2

1	2
<i>періодичність</i>	
Відсутній	припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди з метою складання фінансової звітності
<i>історичної (фактичної) собівартості</i>	
Відсутній	пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання
<i>обачності</i>	
Відсутній	методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства

– принцип послідовності. Облікова політика є інструментом суб'єктного впливу на систему бухгалтерського обліку, саме тому усі зміни в обліковій політиці мають бути представлені у фінансовій звітності для її зіставності [18]. Зауважимо, що положення облікової політики різних видів послуг у сфері (фінансово-економічна безпека, кібербезпека, фізична безпека та охорона правопорядку) будуть різними;

– принцип нарахування. Зазначений принцип вказує на те, що усі витрати та доходи, отримані в результаті реалізації послуги в сфері безпеки, мають бути відображені у момент їх виникнення [19]. Проте послуги у сфері безпеки реалізуються на постійній основі, а тому досить часто не могли ідентифікувати момент виникнення доходів та витрат. У такому контексті пропонуємо узгоджувати умови договору з положеннями облікової політики;

– принцип єдиного грошового вимірника. Щодо цього принципу в наукових працях точиться дискусія, а тому в цьому контексті підтримує зміну його назви на принцип універсального вимірника, що представлено в працях С.Ф. Легенчука, Д.О. Грицишена, А.Ю. Щирської;

– принцип превалювання сутності над формою. Так, зокрема, під час відображення послуги в сфері безпеки бізнесу насамперед необхідно виходити із сутності складників її об'єктів, а вже потім із умов договору;

– періодичність. Зазвичай періоди фінансової звітності визначені законодавством, проте в контексті формування управлінської інформації періодичність може бути змінена, що буде залежати від видів послуг у сфері безпеки бізнесу та умов договору про їх виконання;

– історичної (фактичної) собівартості. Так, калькулювання собівартості послуги у сфері безпеки бізнесу має відбуватися, виходячи із фактичних витрат на їх надання та реалізацію. Такі витрати будуть пов'язані із використанням ресурсів підприємства, зокрема матеріальних, нематеріальних та людських [20, 21]. Варто також враховувати, що комплексна послуга у сфері безпеки може містити як власне послугу, так і роботи, реалізацію товарів;

– обачності. Зазначений принцип вказує, що під час калькулювання собівартості консалтингової послуги або її складників необхідно вибирати такі варіанти облікового відображення ресурсів на реалізації таких послуг, які б не знижували оцінки зобов'язань та витрат і не завищували оцінки активів і доходів підприємства.

Висновки. Таким чином, нами обґрунтовано організацію положення бухгалтерського обліку послуги у сфері безпеки бізнесу. Зокрема, визначено особливості вибору форми організації та ведення бухгалтерського обліку. В частині організації системи бухгалтерського обліку запропоновано сукупність внутрішніх регламентів: щодо функціонування бухгалтерської служби консалтингової компанії та щодо інформаційно-комунікаційних зв'язків системи управління консалтингової компанії. Обґрунтовано, що організація бухгалтерського обліку спрямована на сукупність визначених завдань бухгалтерського обліку та облікової інформації. Щодо організації процесу ведення бухгалтерського обліку було обґрунтовано механізм застосування принципів бухгалтерського обліку та визначено їхній вплив на застосування елементів методу бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Астахов В.П. Бухгалтерский (финансовый) учёт. М.: Приор, 2000. 672 с.
2. Бондаренко Н.М. Теоретичні основи організації обліку на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки.* 2014. Вип. 4. С. 10–14.
3. Букало Н. Облікова політика, її суть та призначення. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.* 2015. № 1. С. 71–76.
4. Вуд Ф. Бухгалтерский учет для предпринимателей. В 2-х т. Т. 2 / Пер. с англ. М.: Аскеери, 1999. 341 с.
5. Грицишен Д.О. Бухгалтерський облік в системі управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2015. 540 с.
6. Іванова О.М. Характеристика та класифікація інформаційних потоків підприємств. *Інвестиції: практика та досвід.* 2016. № 13. С. 18–22.
7. Ковалев В.В. Финансовый учет и анализ: концептуальные основы. М.: Финансы и статистика, 2004. 720 с.
8. Кутер М.И. Теория бухгалтерского учета: учебник [2-е изд., перераб. и доп.]. М.: Финансы и статистика, 2002. 640 с.
9. Легенчук С.Ф. Бухгалтерське теоретичне знання: від теорії до метатеорії: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2012. 336 с.
10. Луговської Д.В. Учетная политика – инструмент формирования бухгалтерской информационной модели экономического субъекта: дис... на соискание науч. степени канд. экон. наук.: 08.02.12. Краснодар, 2001. 178 с.
11. Петрук О.М. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку в Україні: стратегія, гармонізація, регламентація: автореф. дис. ... докт. экон. наук.: 08.06.04. Київ, 2006. 32 с.

12. Рабошук А.В. Принципи бухгалтерського обліку та їх класифікація // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції "Науковий потенціал світу '2004". Том 17. Облік і аудит. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. С. 25–26.
13. Терентьева Т.О. Современные принципы бухгалтерского учета в свете эволюции учетных парадигм: дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: специальность: 08.00.12 – Бухгалтерский учет, статистика. Санкт-Петербург., 2002. 260 с.
14. Хмелевська А.В. Дослідження креативного обліку як напряму творчого розвитку бухгалтерського обліку. *Вісник Технологічного університету Поділля*. 2003. № 5, Т. 1. С. 23–28.
15. Щирська А.Ю. Розвиток обліку в забезпеченні якості інформації: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата экон. наук за спец. 08.00.09. Житомир, 2019. 225 с.
16. Ievdokymov V., Lehenchuk S., Zakharov D., Andrusiv U., Usatenko O & Kovalenko L. (2020). Social capital measurement based on "The value explorer" method. *Management Science Letters*, 10(6), 1161–1168. doi: 10.5267/j.msl.2019.12.002
17. Andrusiv U., Kinash I., Cherchata A., Polyanska A., Dzoba O., Tarasova T & Lysak H. (2020). Experience and prospects of innovation development venture capital financing. *Management Science Letters*, 10(4), 781-788. doi: 10.5267/j.msl.2019.10.019
18. Cherchata A., Popovychenko I., Andrusiv U., Simkiv L., Kliukha O. & Horai O. (2020). A methodology for analysis and assessment of business processes of Ukrainian enterprises. *Management Science Letters*, 10(3), 631–640. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.016
19. Andrusiv U., Simkiv L., Dovgal O., Demchuk N., Potryvaieva N., Cherchata A., Popadynets I., Tkachenko G., Serhieieva O. & Sydor H. (2020). Analysis of economic development of Ukraine regions based on taxonomy method. *Management Science Letters*, 10(3), 515–522. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.029
20. Тарасова Т.О., Черчата А.О., Ставерська Т.О. (2019). Обліково-аналітичне забезпечення ризик-менеджменту в умовах сталого розвитку підприємства. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»),* (2(20), 142–153. [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-2\(20\)-142-153](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-2(20)-142-153)
21. Ievdokymov V., Grytsyshen D., Tarasova T., Polyak K. System development for generating information on the consequence influence of emergency situations on the safety of economic activities of enterprises in Ukraine // Atlantis Press, (MDSMES 2019). Pp. 113–138.

References:

1. Astahov V.P. (2000) Buhgalterskij (finansovij) uchjot [Accounting (financial) accounting]. M.: Prior (in Russian)
2. Bondarenko N.M. (2014) Teoretychni osnovy organizacii' obliku na pidpryjemstvi [Theoretical foundations of the organization of accounting at the enterprise.]. *Naukovyj visnyk Herson's'kogo derzhavnogo universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky*, vol. 4, pp. 10–14.
3. Bukalo N. (2015) Oblikova polityka, i'i' sut' ta pryznachennja [Accounting policy, its essence and purpose]. *Ekonomichnyj chasopys Shidnojevropejs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Lesi Ukrai'ny*, vol. 1, pp. 71–76.
4. Vud F. (1999) *Buhgalterskij uchjet dlja predprinimatelej* [Accounting for Entrepreneurs]. M.: Askeeri (in Russian)
5. Grycyszen D.O. (2015) Buhgalters'kyj oblik v systemi upravlinnja ekonomiko-ekologichnoju bezpekoju promyslovyh pidpryjemstv [Accounting in the system of management of economic and environmental safety of industrial enterprises]. *Zhytomyr: ZhDTU*, 540 p.
6. Ivanova O.M. (2016) Harakterystyka ta klasyfikacija informacijnyh potokiv pidpryjemstv [Characterization and classification of information flows of enterprises]. *Investyicii': praktyka ta dosvid*, vol. 13, pp.18–22.
7. Kovalev V.V. (2004) *Finansovij uchjet i analiz: konceptual'nye osnovy* [Financial Accounting and Analysis: A Conceptual Framework]. M.: Finansy i statistika (in Russian)
8. Kuter M.I. (2002) *Teorija buhgalterskogo ucheta* [Accounting theory]. M.: Finansy i statistika (in Russian)
9. Legenchuk S.F. (2012) Buhgalters'ke teoretyчне знання: vid teorii' do metateorii'[Accounting theoretical knowledge: from theory to metatheory]. *Zhytomyr: ZhDTU* (in Ukrainian)
10. Lugovs'koj D.V. (2001) *Uchetnaja politika – instrument formirovanie buhgalterskoj informacionnoj modeli jekonomicheskogo sub#ekta* [Accounting policy – a tool for the formation of an accounting information model of an economic entity] (PhD Thesis), Krasnodar.
11. Petruk O.M. (2006) *Rozvytok nacional'noi' systemy buhgalters'kogo obliku v Ukrai'ni: strategija, garmonizacija, reglamentacija* [Development of the national accounting system in Ukraine: strategy, harmonization, regulation] (PhD Thesis), Kyi'v, Kyi'vs'kyj nacional'nyj ekonomichnyj universytet imeni Vadyma Get'mana.
12. Raboshuk A.V. (2004) Pryncypy buhgalters'kogo obliku ta i'h klasyfikacija [Principles of accounting and their classification]. *Proceedings of the Materialy I Mizhnarodnoi' naukovy-praktychnoi' konferencii' "Naukovyj potencjal svitu '2004". Tom 17. Oblik i audyt*, Dnipropetrovsk: Nauka i osvita, pp. 25–26
13. Terent'eva T.O. (2002) *Sovremennye principy buhgalterskogo ucheta v svete jevoljucii uchetyh paradigm* [Modern accounting principles in the light of the evolution of accounting paradigms]. (PhD Thesis), Sankt-Peterburg.
14. Hmelevs'ka A.V. (2003) Doslidzhennja kreatyvnoho obliku jak naprjamu tvorchoho rozvytku buhgalters'kogo obliku [Research of creative accounting as a direction of creative development of accounting]. *Visnyk Tehnologichnogo universytetu Podillja*, vol. № 5.m-mCh.2, pp. 23–28.
15. Shhyrs'ka A.Ju. (2019) *Rozvytok obliku v zabezpechenni jakosti informacii'* [Development of accounting in information quality assurance] (PhD Thesis), Zhytomyr, Zhytomyrs'kyj derzhavnyj tehnologichnyj universytet Ministerstva osvity i nauky Ukrai'ny.
16. Ievdokymov V., Lehenchuk S., Zakharov D., Andrusiv U., Usatenko O. & Kovalenko L. (2020). Social capital measurement based on "The value explorer" method. *Management Science Letters*, 10(6), 1161–1168. doi: 10.5267/j.msl.2019.12.002
17. Andrusiv U., Kinash I., Cherchata A., Polyanska A., Dzoba O., Tarasova T. & Lysak H. (2020). Experience and prospects of innovation development venture capital financing. *Management Science Letters*, 10(4), 781-788. doi: 10.5267/j.msl.2019.10.019
18. Cherchata A., Popovychenko I., Andrusiv U., Simkiv L., Kliukha O. & Horai O. (2020). A methodology for analysis and assessment of business processes of Ukrainian enterprises. *Management Science Letters*, 10(3), 631–640. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.016
19. Andrusiv U., Simkiv L., Dovgal O., Demchuk N., Potryvaieva N., Cherchata A., Popadynets I., Tkachenko G., Serhieieva O. & Sydor H. (2020). Analysis of economic development of Ukraine regions based on taxonomy method. *Management Science Letters*, 10(3), 515–522. doi: 10.5267/j.msl.2019.9.029
20. Tarasova T.O., Cherchata A.O., Stavarska T.O. (2019). Oblikovo-analityчне zabezpechennja ryzyk-menedzhmentu v umovakh staloho rozvytku pidpryiemstva [Accounting-analytical provision of risk-management in the sustainable development of companies]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnogo universytetu nafty i hazu*, (2(20), 142–153. [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-2\(20\)-142-153](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-2(20)-142-153)
21. Ievdokymov V., Grytsyshen D., Tarasova T., Polyak K. (2019) System development for generating information on the consequence influence of emergency situations on the safety of economic activities of enterprises in Ukraine. Atlantis Press. pp. 113–138.